

Szerkesztőségi Iroda:
Nagybecskerek,
Zápolya-utca 1-ső szám,
nová a lap szellemi részét illető
minden közlemény intézendő.

Kiadóhivatal:
Pleitiz Fer. Pál könyvnyomdája
Nagybecskerek, Zápolya-utca 1.
hová a hirdetések, az előfizeté-
sek és a lap szétküldésére vo-
natkozó felszólalások intézendők.
Telefon 21. szám.

TORONTÁL

POLITIKAI NAPILAP.

Felelős szerkesztő: Dr. Brájer Lajos.

Nagybecskerek, 1902.

XXXI. évfolyam. 93. szám.

Előfizetési árak:
Egész évre ———— 24 kor.
Félévre ———— 12
Negyedévre ———— 6
Egy hóra ———— 2
— Egyes szám ára 8 fill. —

Hirdetések
a kiadóhivatalban fogadtatnak el.
Azonkívül az összes hirdetési
irodáknban.

Megjelenik
vasár- és ünnepnapok kivételével
mindennap délután 5 órakor.

Szerda, április 23.

Nemzeti hibánk.

Budapest, április 22.

(P. C.) Akárhogyan beszélnek Horánszky Nándor haláláról, mindenütt azt a felsőhajtást halljuk, hogy Magyarország közéletében valóságos tragédia játszódott le most. Természetesen politikai tragédia. De ha a csupán szomorú, melynek fájdalomteljesége tulajdonképpen csak a fizikai személyt látogadja meg, el tudjuk választani a tragikumtól, mely főképpen az erkölcsi személyből indul ki, akkor a tragikum lényegéhez képest keresnünk kell a hibát, a bűnt. Vannak természetesen, mint egy mélyértelmű esztetikus és bölcsész kifejtette, hibátlan hibások is, kiknek el kell veszniük, mert a hibák nagy milieujébe jutottak, melyből nem képesek szabadulni. És éppen ilyen hős sorsát mutatja az a tragédia, melynek neve: Horánszky Nándor. Jelentőséges egyéniség, gazdag szellemi képessége szerint nemzete javára nagy alkotásokra hivatva, vezető helyen oly harcba állított, melyet hosszú éveken át véresen és elkeseredetten vívtak egymás közt dacos seregek, melyeknek, mint-hogy egyenlő célra majdnem teljesen egyenlő eszközökkel törekedtek, nem egymást támadni, hanem vállvetve együtt kellett volna működniük a nemzet előrehaladó fejlődéséért. És ime, miután a végzetes átok, mely a nemzet kárára rájuk nehezedett, feladatott, miután a legszomorubb élmények által mind a két részen száműzetett az elvakultság, és bevonultak a közös táborba, bekötötték a sebeket, és a győtrő mult engesztelő feledésnek adott helyet, e vezér ereje folytonos ingadozásban kopott el félelem és remény közt; miután egy utolsó tüzes felpezsdüléssel tette, egyetlen egy fagyos szélfújás mintegy elseperte.

Itt van tehát a hiba milieuje. És ez nemzeti hiba, mely abból áll, hogy ami külsőleg elvlaszt, azt szívenedélyesen hangsúlyozzuk, ami lényegben egyesít, azt nem

igen veszszük figyelembe és elhanyagoljuk. E hiba csirái már a szabadságharc dicsőséges esztendejében ijesztő termékenységekben kezdtek kikelni, annyira, hogy ebből a közös, a nemzet szabadságáért küzdő szent harcából a legjobbak közül sokaknak ki kellett magukat vonniok, vissza kellett vonulniok; dusan szöktek e csirák kalásza 1867-től az első fuzióig, mely végre lehetővé tette, hogy Magyarország biztosabb lépésekkel jusson gazdasági souverainitása felépítéséhez, és rombolva érvényesültek, midőn Magyarország a célba vett közigazgatási reformban és az egyházpolitikai törvényekben nemzeti souverainitását befele iparkodott tökéletesen kialakítani.

Ekkor jött a legnagyobb veszély helyzetében, mely a hazát fenyegette, Széll Kálmán mentő tette. A hiba milieujét jóval szűkebbre szorították, az egyenlő érzelmük egymásra találtak, egyesültek a szabadság és a haladás közös zászlója körül. Ámde Horánszky Nándor számára ez a mentő tett — sajnos! — későn érkezett: a hű kitarítás erényében ereje kimerült, és mikor a hatalom meredek fokára fel lépett, midőn szent lelkesedéssel tele a haza javáért dolgozni készült, összerokadt. De másokra nézve ne legyen késő e tett; a milieu tragédiája járuljon hozzá a szenvedélyek tisztulásához, mint minden tragédia az érző lelkekben. Kerülje nálunk mindenki a hibáktól tele burjánzott milieut, legyen mindenki tudatában annak, hogy feledve azt, ami csak külsőleg, csak személyileg választ el, idejekorán a zászlóhoz kell sietniük, ha csak meg nem akarjuk magunkat fosztani a győzelem gyümölcsseitől, vagy ami még sokkal fontosabb: a hazát a győzelemtől. A közjog érinthetetlen, legszükségesebb az, hogy a szabadelvűség helyzetét, állását tegyük megtámadhatatlanná. Ott a tempó kérdése mellékes; itt biztos vereséghez vezet a késlekedés. Óvakodjunk attól, hogy a milieu hibájából ne támadjon nemzeti tragédia is.

A torontáli szabadelvűpárt.

Bud. Tud. jelenti: Egy vidéki lap ama hiresztelésével szemben, hogy Rónay Jenő, torontáli volt főispán, egy kormányellenes párt megalakításán fáradozik, Podmaniczky Frigyes báróhoz, az országgyűlési szabadelvűpárt elnökéhez intézett levelében kijelenti Rónay Jenő, hogy sem oka, sem kedve, sem szándéka nincs politikai nézeteinek megváltoztatására, hanem — mint eddig — ezentul is igénytelen bár, de önzetlen híve lesz a szabadelvűpártnak, semmiféle új párt alakításának eszméjével nem foglalkozik, sőt ellenkezőleg: a meglevő szabadelvűpárt tömörülését sürgeti, hogy az ő részéről szimpatikusan fogadott új főispánt támogathassák.

Torontál vármegye 1901-ben.

(A közig. bizottság évi jelentése.)

Nagybecskerek, április 23.

VII.

A közegészségügy köréből.

A közegészségügy az előző évhez hasonlóan kielégítő volt és ismét javulást mutat.

Járványok nem fordultak elő, a vörheny, kanyaró és hasi hagymáz csak egyes községekben nyert nagyobb elterjedést, általában enyhe lefolyással. Elfojtásokra szolgáló intézkedések a szigorú elkülönítésből, fertőtlenítésből és jó ivóvízről való gondoskodásból állottak, mely eljárás minden egyes szórványosan fellépett más fertőző betegség ellen is alkalmazva lett.

Mint tájkór csakis a trachoma szerepel, ezek száma volt 2947 és gyanus 609; gyógyult 388, gyanus 124.

A difteritisz csak szórványosan lépett fel, minden egyes esetben a többi ragályos betegségekkel is alkalmazott óvintézkedések érvényesültek és a csaknem kizárólagos gyógyszerum kezelés sikerrel alkalmaztatott és veszélyes jellegét vesztette.

A himlőoltás és újraoltás jó eredménnyel és a vármegye minden községében foganatosítva lett; felnőttek újraoltására nem volt szükség.

A gyermekek ápolása betegség esetén, nevezetesen a 7 éven alóliaké kielégítő volt, az e téren büntetendő szülők és gyámok száma apad. A halottkének az ellenőrzésre szigoruan utasítvák.

Az egészségügyi vizsgálatok foganatosítva lettek, jó eredménnyel.

A „TORONTÁL“ tárcája.

Varga Ferenc.

— A „Torontál“ eredeti tárcája. —

Nagy aggodalommal és mély megilletődéssel eltelt szorult szívvel ülök le ma irni, mert a „Magyarország“-ban, több más fővárosi napilapban és a „Torontál“-ban is azt olvastam, hogy szeretve tisztelt agg barátom a messze oceanon túl már régebben súlyosan beteg és haldoklik.

Sajnosan igazolja ezt a hírt az, hogy folyó évi január 3-ikáról kelt és kivételesen valamivel későbbben, csak január 20-án érkezett levelében már tudatja velem súlyos vesebaját, mely őt régebben a szobához köti, ugy, hogy irodájába már alig mehet. En e levelére január 29-én feleltem, de még eddig választ nem nyertem, pedig 1896. óta folytatott kölcsönös rendes levélváltásunk 5—6 heti időközben folyt le.

Minden aggodalmam mellett, teljesen érezve azt a veszteséget, amely agg barátom elköltözé-

sével fenyeget, mégis elő akarom készíteni azon kevesek számát is, kiket még személyes ösmeretség, barátság, tisztelet és szeretet fűz hozzá, hogy őt rövid időn túl emlékünkből fogjuk talán csak magunkénak tarthatni.

Hű és rajongó szeretettel hazáján csüngő fia volt ő nemzetének és mint ilyen, mikor még ezelőtt 55 évvel hazánk és vármegyénk földjén köztünk élt, a melynek szolgálatában legjobb lelkiismeretű, legtisztább kezű, legjobb tudású tevékenységet fejtett ki, e haza legjobbjai és vármegyénk legelsőbbjei közé volt számítható.

Kis fiu voltam még akkor, mikor előkelő alakját, finom modorát, tetszéssel és rokonszenvel tekintetem minden szépért, nemesért lelkesítő temperamentumából folyó lelkes megnyilatkozásait, élénk érdeklődéssel hallgattam és a mult század legkiválóbb reformkorszakában, a 40-es években, fogékonyvá vált, felcseperedő lelkembe véstem eltörülhetetlenül ezeknek emléket. Mint jó barát, mint jogi tanácsos és mint koma egyaránt kedves és nem ritkán látogatója volt jó szülem házában.

Valahol talán meg is irtam én azt már,

hogy 1848. december közepe táján engemet boldogult Mihály bátyám Pestre vitt, hogy a Ludovikába adjon katonanövendéknek. Szegedtől Czeglédig gyorskocsin mentünk Rónay Móric akkori alispán és neje, továbbá Varga Ferenc társaságában. Két és fél naphosszat tartott utunk, míg valahára a megváltó vasúthoz értünk. Innen vasuton tovább utazva Pestre éppen akkor érkezünk, mikor már az előtte két nappal csatát veszített Perczel Mór hadseregéből tömegesen érkeztek futó katonáink.

Milyen ügyben utaztak akkor Pestre Rónay Móric és Varga Ferenc, már nem tudom. De a moóri csatavesztés után az országgyűlés és a kormány Debreczenbe tette át székhelyét és ezért a vasuton Pestről Czeglédig csakis az országgyűléshez vagy a kormányhoz tartozók utazhattak. Varga Ferenc, bátyám és én tengelyen teljes hat napig utaztunk ide vissza. Így tehát összesen 8½ napig majdnem szakadatlanul voltam együtt Varga Ferencel és kiölkhatatlanul megmaradt bennem a reá való megemlékezés.

Ezen hat napi utazásunkkor volt az az iszonyu hideg időjárás, amely miatt Kiss Ernő tábornok

KOVÁCS GEDDEON

AJDONSÁGOK NŐI ÉS LEÁNY ÖLTÖZÉKEKBEN,
VALAMINT FÉRFI ÉS FIÚ-RUHÁKBAN

ÓRIÁSI VÁLASZTÉK: : : : OLCSÓ,
DE SZABOTT ÁRAK.

A bégaszentgyörgyi orvosi kör ketté oszlott és pedig a bégaszentgyörgyi és csőszteleki egészségügyi körre, az érdekelt községek óhajára.

A körorvosok száma 52, egy körorvosi állás időközben megüresedett, a községi és körorvosok fizetése a községi pénztárakból akadálytalanul kiszolgálva lett.

A szülészet és halottkémlés állapota általában jó, szülésznők száma 367, orvos halottkémlés száma 89, képesített halottvizsgáló 107 és 14 községben az előjárásnak valamely megbízott tagja teljesíti a halottkémlést.

A gyógyszerárak száma 4-el szaporodott, miután Nagyikindán egy negyedik, Nagybecskereken egy ötödik fel lett állítva és a román-petrei és tiszaszentmiklósi fiók gyógyszerárak anyasítva lettek. A magánorvosok száma nem szaporodott, az okleveles szülésznők száma pedig 25-el szaporodott.

Az egészségügy javítása a mindjobban vérré vált óvintézkedések pontos és szigorú betartása által javult.

Új kórház nem nyílt meg.

A nyilvános betegápolás ügyköréből.

A betegápolási költségek behajtása az 1898. évi XXI. t. c. és a 133000/898. számú belügyminiszteri rendelet intézkedéseivel képest a fizető képekről elég jó eredménnyel hajtottak be. A behajtásnál a törvényes intézkedések tételtek meg. A kórházi ápolási költségek behajtása eredményes lévén, a hátralékok emelkedéséről a tisztii jelentések nem tanuszkodnak.

A vagyonatlan lakosoknak a szükség mérvéhez képest ingyen gyógyszer kellő mértékben nyújthatik.

A gyámsági és gondnoksági ügyek köréből.

A legutóbb a m. kir. belügyminiszter ur által kiküldött vizsgáló-bizottság jelentése alapján folyó évi január hó 27-én 144371/II. 1901. szám alatt kiadott rendelet kifogásolja a gyámoltak és gondnokoltak személyes érdekeinek megóvása, vagyonuk biztosítása, kezelése és gyümölcsöztesítése körüli eljárást.

Ezen vádak részben igazoltak. Tényleg a gyámhatóságok mai szervezetük mellett képtelenek arra, hogy mindezen feladatoknak megfeleljenek. A vármegye árvaszékénél egy számvevő van alkalmazva, kinek hivatása a gyámoltak és gondnokoltak, valamint gyámok és gondnokok nyilvántartása, megszámlálása, a számadások felülvizsgálata, szakvélemény adása, a vármegyében levő 28 községi árwapénztárak ellenőrzése, számadásainak megvizsgálása és még sok más a törvényi ügyrend és szabályrendeletben ráruházott teendő.

Ily munkahalmaz mellett a vármegye 205 községében lévő gyámoltak személyi és vagyoni viszonyaira a központban levő egy számvevő ivtenzivebb felügyeletet gyakorolni képtelen.

Ez csak úgy volna lehetséges, ha az általunk már több ízben javaslatba hozott járási közgyámi állások rendszeresítettnek és a közgyámok a járásához tartozó 10-15 község gyámoltjai és gondnokoltainak személyes és vagyoni viszonyaira a helyszínen tett közvetlen tapasztalatok alapján intenzívebben, alaposabban felügyelhetnének, mint egy számvevő a központban az egész vármegye területére nézve. Ezek azután ellenőrizhetnék a helyszínen, hogy a gyámoltak és gondnokoltak részesülnek-e kellő eltartásban és nevelésben, hogy kellőképpen ruháztatnak-e. Ezek gondoskodnának arról, hogy

az árnavagyon kellőképpen gyümölcsöztesítetnek, hogy az adósságok és folyó terhek törlesztetnek-e rendszeresen. Szóval a gyámoltak és gondnokoltak személyi és vagyoni viszonyait figyelemmel kísérik és a netaláni visszaéléseket a gyámhatóságoknak bejelenthetnék.

Nagyon óhajandó volna ezen járási közgyámi állások rendszeresítése. Egy ízben véleményeztük, hogy ezen közgyámi teendőket talán elláthatná a rendszeresített járási számvevő is. Félünk azonban, hogy a kétszeres elfoglaltság úgy a közigazgatási ágra, mint a gyámi ügykörre nézve hátrányos volna, mert a nagy munkahalmaz mellett mindkét teendőt nem láthatná el kellő alaposággal.

Tagadhatlan azonban, hogy ez utóbbi módszer is, t. i. ha a közgyámi teendőket a járási számvevő látná el, óriási haladás volna a mostani tarthatatlan rendszerrel szemben.

A vármegye árwapénztárát az alispán elnöklése alatti bizottság havonta rendszeresen megvizsgálja.

Az árvaszék elnöke az év folyamán megvizsgálta a billédi, bogárosi, csatádi, ernesztházai, franzfeldi, jánosföldi, kis-őrsi, kis-tószögi, kiskomlósi, náköfalvi, nagy-őrsi, nagy-tószögi, német-elenéri, német-csanádi, német-párdányi, sándorházi, száresai, újpécsi és zombolyai községi árwapénztárakat és az ott talált kisebb mérvű hiányok pótlása iránt intézkedett.

Az iparkiallítás.

— április 23.

A nagybecskereki iparkiallítás II. ker. agitáló-bizottsága az Ellmer-féle vendéglőben Mencezer Lipót elnöklése alatt ülést tartott. Az ülésen jelen voltak: Streitmänn Antal, Stakies Zsarkó, Végh Károly, Szávits Sándor, dr. Annau Ernő, Bauer Henrik, Kiss István, Gruncsics Dusan és Szöllőssy Károly.

Streitmänn Antal indítványára a megrendelést gyűjtöket a következőleg osztották be:

A Magyar- és Sas-utcában Moker János.

Melencei-utca jobb oldala: Szávics Sándor, baloldala Oppolczér Lajos.

Uri-, Szent-Gellért- és Német-utca egészben Kiss István.

Váraljai-utca (Gradnauica) Veréb-féle vendéglőtől a szentmihályi soropóig és mindkét oldal mellékutcaiban: Gruncsics Dusan és Bugarszky Milvoj.

Váraljai-utca Veréb-féle vendéglőtől mindkét oldal a megyeházáig, valamint Luther-, Garai-, Petrovics-, Brankovics- és Nicky-utcaik egészben: Dölle Jenő és Szabó Miklós.

Deák Ferenc-utca egészben: Zsiross Elemér.

Ismerőseik körében: Bauer Henrik, özv. Neugebauer Miksáné, dr. Annau Ernő, Stakies Zsarkó, Mencezer Lipót és Végh Károly.

A vidéki megrendelések dolgában a központi szolgabírói járás jegyzői kara folyó hó 19-én Tullies György tb. főszolgabíró irodájában értekezletet tartott a megrendelések tárgyában. Mindnyájan egyetértettek abban, hogy csak oly

tárgyak megrendelését fogják ajánlani úgy a községi értelmiségnek, mint a jobb módú gazdáknak, a melyek készítésére az illető községekben iparos nincsen, vagy melyeknek készítését az ottani iparos el nem vállalhatja. Az értékesebb megrendeléseknél a város közönsége személyesen egyezkedik az iparosokkal, ez épp így érdekükben áll a községek megrendelőinek is, kik ugyanis majdnem minden héten berándulnak Becskerekre.

Megállapodás történt abban is, hogy a vidéken megrendelt tárgyakra nézve a kiállítás rendező-bizottsága felelősséget vállal az iránt, hogy azok kiállítási darabok lesznek, mint ilyenek szolid anyagból s derekasak lesznek megmunkálva. Viszont a jegyzői kar csak oly megrendeléseket fog elfogadni, melyeknek komolyságára nézve személyes felelősséget vállalhat.

A megrendelt tárgyaknak a tulajdonos birtokába leendő juttatása iránt azon egyszerű módot fogadták el, hogy a kifizetett számla felmutatójának a tárgyat a rendező-bizottság a kiállítás zárta után kiszolgáltatja.

Városunk iparfejlesztő törekvése közepett a kiállítást rendező-bizottság megemlékezett azon három legöregebb iparosunkról, kik átélték a régi jó idöket, kiket a régi céhfegyelem külföldi vándorlásra szorított, honnan visszatérve díszlettek a helyi iparosságnak s kik képességük és szorgalmuk révén maguknak közbecsület s az iparnak tiszteletet szereztek. Ezt a három derék öreg urat, Baaden János nyugalmomba vonult órást, Dimitrievics Száva nyugalmomba vonult szürszabót és Perger Nándor ma is működő órást a rendező-bizottság f. hó 20-án tartott ülésén az iparcsoport tiszteleti elnökeivé választotta.

HIREK.

Tájékoztató.

A gőzfürdő (telefon 118. szám) mindennap reggeli 6 órától kezdve délig az urak részére nyitva van; hölgyek részére minden kedden és pénteken déltől délután 5 óráig; ugyanazon napokon este 1/2 óráig urak részére is. A kádfürdő egész nap este 7/2 óráig nyitva marad.

Fogműterem. Erdélyi Mór fogtechnikus, a Koronaszálloda mellett.

Április 24. Városi közegészségügyi bizottság ülése.

26. „A nagybecskereki Lloyd-társulat” közgyűlése.

27. Iparkiallítási rend. bizotts. ülése d. e. II órákor az ipartestület helyiségében.

27. „A torontál-szécsényi hitelszövetkezet” közgyűlése.

Május 1. A nagybecskereki könyvnyomdászok ünnepélye.

12. Tavasz közgyűlés.

— A városi iparhatóság ma délelőtt dr. Grandjean József polgármester elnöklése alatt ülést tartott, melyen kiadtak hét iparjogot és pedig egyet kereskedőnek, ötöt iparosnak, egyet bérkocsinak. Azonkívül két fióknyitásra adtak engedelmet és öt ipartörést intéztek el.

— A megyés püspök útja. Dessewffy Sándor v. b. t. tanácsos, megyés püspök tegnapi titkára, Pacha Agost kíséretében, Arkoból néhány napi tartózkodásra Meránba utazott. A megyés püspök az eddigi megállapodások szerint Meránból Budapestre utazik, hol huzamosabb ideig fog tartózkodni.

— Nagybecskerek és a nyári menetrend. Multkor közöltük már azokat a módosításokat, melyeket a kereskedelmi miniszterium a Nagybecskerekre és innen közlekedő vonatok menetrendjében a város kérelmére tett. A városhoz küldött miniszteri leirat a további módosításokat a nyári menetrenddel egyidejűleg ígérte. Most kaptuk meg a m. kir. államasutak nyári menetrendjét s ebben, habár csak csekély részben is, történt néhány előnyös változtatás városunk javára. A nyári menetrend szerint a Szegedről jelenleg este 6 óra 9 perckor Nagybecskerekre induló személyvonat ezental mint vegyesvonat csak Karlováig fog közlekedni; a Budapestről délután 2 óra 30 perckor induló gyorsvonathoz az összeköttetés Nagybecskerekre Nagyikindán át egy új személyvonat által létesítettik, mely Nagybecskerekre este 9 óra 53 perckor érkezik. A Nagybecskerekéről jelenleg éjjel 3 óra 25 perckor induló és zombolyáig közlekedő személyvonat csak Módosig fog közlekedni; Módosról Zombolyáig egy új személyvonat helyzetetik forgalomba, mely Módosról reggel 4 óra 30 perckor indul és Zombolyán csatlakozást nyer Temesvár felé. Módos és Nagybecskerek között mindkét irány-

vezetése alatt Pancsova előtt oly sok, többnyire Hannover-huszárunk vagy elpusztult vagy bémává fagyott.

Varga Ferenc Debreczenben született, ahol gimnaziális és jogi tanulmányait is végezte. Ide Nagybecskerekre néhai Vécsy István és Kovách Ágoston ajánlására mint nevelő került a valamikori alispán Trifunác János házához. Jellemző, hogy a most nevezett előkelő szerb földbirtokos és vele többen ugyanazon időben és utána is 1848-ig magyar nevelőket, többnyire végzett protestáns theologusokat fogadtak fiaik mellé nevelőül. Így pl. Nikolics Sándor és Péter nevelője Székács József, a későbbi nagynevű szuperintendens volt; a Damaszkínoké Kulifay Lajos, de ez már jóval 48 után volt. Sztojánovics Mihály 1840. előtti vármegyei főügyész fiait Ecsedy János ev. ref. lelkész és gimnaziumi tanárhoz adta nevelésre; ugyanide adták később Bakalovich Szilárd, Trifunác János és Döme is fiaikat.

Varga Ferenc tanítványa elhalván, néh. Gyertyánfy János házához került mint nevelő; ezalatt ügyvédi vizsgát is tett és Nagybecskereken mint gyakorló ügyvéd telepedett le.

1848-ban a nemzetiségeket zendülésre izgatók megbüntetésére u. n. vészbiróság lett föllállítva, a melynek Varga Ferenc is tagja volt. 1848. végével a vármegye alispánjává választott és mint ilyen szolgált mindvégig, t. i. addig, amíg a világsi fegyverletétel után az egész ország az oroszok és osztrákok árnyas szövetekezetének áldozatul nem esett.

Ezt követőleg 1 1/2 évig bujdosott a hazában, amíg végre hamis utlevéllel sikerült Hamburgon át Angliába menekülnie, a honnan rövid idő múlva végleg Amerikába vándorolt és Leonba Jowa államban megtelepeült. Itt nyert új hazát, melyet szabad intézményei, bámulatosan fejlődő haladása miatt mindég büszkén mondott magáénak, de azért szülőföldjét mindég édes hazájának vallotta, azt rajongón és úgy szerette, amint csak egy oly nagylelkű és oly nemesszívű ember szerethet két hazát, mint a milyen Varga Ferenc volt.

Engemet a határtalan tisztelet és nagybecsülés által megerősített baráti szeretet fűzött hozzá feloldhatatlan kötelekkel és ha a jóságos és meghallgatja fohászomat, akkor még meghosszabbítja életét az én erős és széplelkű barátomnak, a ki hazájának, a magyar hazának mindvégig hű fia, barátainak szeretve tisztelt büszkesége, jó nevének, négy leányának és István nevű fiának hön és hün szeretett drága kincse volt. Az engemet töle és tőlük elváltató megmérhetetlen nagyságu világtengerek és földrészek dacára közvetlen közelséggel állók barátom és drága övéi mellett, hogy vele és velük imádkozzak egy hosszas és nemes törekvések szolgálatába állott élet meghosszabbításáért, de ha kell is és más-képen nem lehet, mely fájdalommat és könyeim az övékkel együtt hullassam a friss sirhantra.

Bár ne lennének ezen szerény megemlékező soraim az örökre elbucszás szavai.

Mencezer Lipót.

ban minden kedden, pénteken és vasárnapon egy-egy új vegyesvonat helyeztetik forgalomba. E vonat Nagybecskerekre reggel 6 óra 38 perckor érkezik; illetve onnét d. e. 11 óra 30 perckor indul.

A sárkányok és a villamos világítás. Multkor már felhívtuk a figyelmet arra a rakoncátlanokodásra, amit a papírsárkányokkal csinálnak a gyerekek, akik a játékszörnyetekkel összerángatják, sőt le is szakítják a villamos világítás drótvázatát ezzel a világitást akadályozzák. A figyelmeztetés nem igen használt, mert tegnap ismét többszörösen sötétség borult néhány percre a városra s mint a vizsgálat megállapította ezt a papirossárkányok okozták. A gabona-téren össze-vissza rángatták és kuszálták a gyerekek papirossárkányokkal a drótokat s így szakadt meg ismét a világosság. Ennek megakadályozására a város most erélyesebb eszközökhöz nyúl és dr. Grandjean József polgármester utasította a rendőrséget, hogy tegye közhírré, hogy a város belsejében nem szabad sárkányokat eregetni s a szülők figyelmeztessék gyerekeiket, mert különben megbüntetik őket. A polgármester annál is inkább figyelmezteti erre a szülőket, mert az áram megszakadásából nagy baj támadhat. A villamgép ugyanis folytonosan működik, míg az áram szünetel, a villamtelepen a fel nem használt áram meggyújtja és elpusztíthatja a gépet. Nagyon tanácsos lesz tehát megszívlelni a figyelmeztetést.

Az állami ovodák építési tervei. Tudvalevőleg Nagybecskerek városa elhatározta, hogy a helybeli állami ovodák kibővítése céljából új építkezéseket foganatosít és az arra vonatkozó tervezeteket fel is terjesztette a miniszteriumhoz. Torontálvármegye kir. tanfelügyelője, dr. Pacséri Károly, ma arról értesítette a várost, hogy az építési terveket a miniszter jóváhagyta.

Lenau-szobor Torontálban. Lenau Miklós, a nagy német költő tudvalevőleg a torontálmegyei Csátád községben született ezelőtt száz évvel, 1802. aug. 15-én. Szülőhelye ez alkalomból szobrot akar állítani Lenau emlékére s a község kérvényt intézett a belügyminiszterhez, hogy adjon engedélyt országos gyűjtésre. A belügyminiszter most értesítette Torontálvármegye törvényhatóságát, hogy a gyűjtésre egy évi időtartamra megadja az engedélyt.

Béga-hajózás. A Béga hajózhatóvá tétele iránti munkálatok megszüretése végett a délvidék érdekeltsége által megválasztott monstre-küldöttség tegnap délben tiszteleggett a képviselőházban Széll Kálmán miniszterelnöknel, Darányi Ignác és Lukács László minisztereknél. A küldöttséget Széll Kálmánnal Nikolics Fedor báró, Darányi Ignáccal Dániel Ernő báró és Lukács Lászlóval Csokonics Endre gróf vezette. A küldöttség tagjainak névsorát a nagygyűlés idején már közöltük.

A vásártér rendezése. Holnap délelőtt Grandjean József polgármester elnöklésével Reitter Oszkár rendőrkapitány, Jakoby Gábor városi mérnök, Schneller Gyula városgazda és Fülöp állatorvosból álló bizottság megy ki a vásártérre, hogy a miniszteri utasítás értelmében két részre osztsák a vásártér, úgy, hogy a helybeli és az idegen állatok külön-külön legyenek.

Holdfogyatkozás. Az általunk is jelzett holdfogyatkozás tegnap este a maga teljességében volt látható. A hold 7 óra tájban kelt fel, amikor csak mint keskeny sarló volt látható. Később ezen kis világos rész is mindinkább elcsúszott, úgy hogy 8 óra tájban az egész tele hold csak mint egy áttetsző világosabb folt volt a keleti égbolton látható. Kilenc óra körül a hold megint a maga teljes fényében ragyogott. Az érdekes tüneménynek nálunk is igen sok nézője akadt.

A községi rendőrség. A belügyminiszter multkoriban felhívta Torontálvármegye törvényhatóságát, hogy az összes községek rendőri szabályrendeleteit küldje föl hozzá. Az alispán felszólítására a községek már beküldötték szabályrendeleteiket s legközelebb az alispán fölterjeszti a belügyminiszterhez.

Délmagyarország statisztikája. A statisztikai évkönyv legközelebbi évfolyama néhány érdekes újabb adatot közöl Délmagyarországról, melyből közlünk egyet-mást. Délmagyarország területe 36.303 km., s 2,042.215 lakosa van. A legnépesebb Torontálvármegye, 599.026 lélekkel utána Krassó-Szörény 441.216 és Temesvármegye 396.405 lélekkel. A délmagyarországi városok növekedési percentjei szerint a legelső helyen áll Karánsebes, melynek lakossága 1870—1900-ig 74,16%-el növe-

kedett, utána Arad következik 64,7%-el, majd Temesvár 54%-el és Ujvidék 50,42 százalékkal. Nagybecskerek városa 1870—900-ig 26,2%-al növekedett. Szomoruan kell konstatálni, hogy szaporodás tekintetében Nagybecskerek a legutolsók között van s utána csak Versecz (17,42%) és Pancsova (9,62%) következik. Elköltözött a mult évben Délmagyarországról 1258 lélek és pedig 63 magyar, 838 német, 68 tót. 144 oláh, 122 szerb, 23 bolgár — legtöbben Romániába (204) és Amerikába (669). Pedig a termés kielégítő a statisztikai adatok szerint. Szóval elég szomorú statisztika.

Az Ujságkiadók Országos Szövetségének közgyűlése. Vasárnap délelőtt tartotta meg a Magyar Ujságkiadók Országos Szövetsége ez évi közgyűlést Zilahi Simon elnöklésével. Megnyitó beszédében Zilahi Simon elnök kegyeletos szavakkal emlékezett meg Horátszky Nándor elhunytáról s a veszteséget jegyzőkönyvbe iktatták. Rábel László tit. főri jelentésének s Herz Adolf pénztáros és Nágel Ignác ellenőr zárszámadásainak tudomásul vétele után a Láng József választmányi taglekötésével megüresedett helyet Mayer Rezsővel (Torontál) töltötték be. Nyíri Lajos gödöllői és Siebermann Mór mármaros-szigeti lapkiadó indítványát ezután tárgyalták. Az indítványnak az a lényege, hogy hasson oda a szövetség, hogy a végrehajtásról szóló törvény revíziójakor az árverési hirdetések kötelező közzététele a gyakorlati élet intenciójának megfelelő formában történjék. Dr. Marton Sándor jogtanácsos és Illés József kiegészítő indítványt terjesztettek a közgyűlés elé, a melyet egyhangulag elfogadtak. Vadnai Henrik indítványát az ujságok szállítására használt hírlapbélyeg árának leszállítása ügyében kiadják a választmánynak. Dudás Adolf köszönetet szavaz az elnökségnek buzgalmaért s több apró ügy elintézése után Zilahi Simon elnök a közgyűlést bezárta.

Visszaélés a munkásigazolványokkal. A kereskedelemügyi miniszteriumhoz több panasz érkezett, hogy egyes községek és hatóságok olyanoknak is adnak ki munkásigazolványokat, hogy olcsóbban utazhassanak, akik nem munkások. Azonkívül az is megtörténik, hogy a kedvezményre jogosított munkások más munkásoknak adják át az igazolványokat. A kereskedelemügyi miniszterium most föl hívta Torontálvármegye alispánját, hogy szigoruan ellenőrizze a dolgot s figyelmeztesse a munkásokat is a visszaélések kerülésére, különben megvonja egy évre tőlük a kedvezményt.

A Béga vizállása.

A temesvári folyamérnökség jelentése szerint április 23-án a Béga vizállása a következő volt:

Temesvár — 0'06 cm. apadó.
Nagybecskerek 0+ 62 cm. apadó.
Titel +0 4'30 cm. aradó.

TÁVIRATOK.

Országgyűlés.

A képviselőház ülése április 23-án.

— Távirati tudósítás. —

Budapest, április 23.

A képviselőház mai ülésén megkezdte az igazságszolgáltatás általános tárgyalását.

Rohonyi Gyula előadó ismertette az ő kiváló szaktudásával a költségvetést s ajánlotta elfogadásra.

A függetlenségi párt részéről Bakonyi Samu szólalt föl, aki a bírói fizetések javítását, a halálbüntetés eltörlését, az ügyvédi függetlenséget hangsúlyozta s azt kívánta, hogy a végrehajtást vegyék ki az ügyvédi funkcióból. A költségvetést nem fogadja el.

Neumann Ármin hatásos beszédben a költségvetés mellett szölt, míg Simonyi Semadám a néppárt részéről a költségvetés ellen beszélt.

A kézdívásárhelyi mandátum.

Budapest, április 23. (A „Torontál” eredeti távirata.) Kézdívásárhelyről jelentik, hogy Ráth Endre mandátumát a szabad-elpárt megtámadja, mert Ráth semmiféle választói lajstromban nincs fölvéve.

Az aradi román püspökség.

Budapest, április 23. (A „Torontál” eredeti távirata.) Aradról táviratozzák, hogy az aradi román püspök választását május

10-ikére tüzték ki. Mangra Vazul erősen készül a választásra.

Tüzevész.

Budapest, április 23. (A „Torontál” eredeti távirata.) Kézdí-Vásárhelyen ma nagy tűz pusztított. Tizenöt ház leégett. A gazdasági épületekben levő állatok nagy része elpusztult. A tüzet gyondatlanság idézte elő.

Határidő-üzlet.

Budapest, április 23. (A nagybecskereki Lloyd-társulat távirata.) Ugy a kínálat, mint a kereslet kielégítő, minek folytán az árak 5 fillérrel emelkedtek. Forgalom 11.000 mm. buza. Kötések:

Buza 1902. áprilisra	9.08—9.18
„ 1902. májusra	8.93—8.94
„ 1902. októberre	7.84—7.85
Rozs 1902. áprilisra	7.20—7.22
Tengeri 1902. októberre	5.07—5.08
Zab 1902. áprilisra	6.52—6.54

Irodalom.

* „Közegészségügyi közigazgatás” cím alatt írta meg Hegedüs János állami anyakönyvi felügyelő, a jegyzői iskolának 12 éven át volt előadója, azon szükséges tudni valókat, melyekre a közegészségügyi igazgatás terén foglalkozó közigazgatási tisztviselőnek, orvosnak, gyógyszerésznek szüksége van; sőt a közigazgatási tanfolyamhallgatók is tankönyvként használhatják. A mű három főrészből áll, u. m.: szervezeti részből, melyben azon közegek tárgyalatnak, a kik ezen igazgatási ághban részt vesznek; azután második részében az egészségügyi intézkedések, melyek a tulajdonképeni közegészségügyi igazgatást képezik. — míg a harmadik rész a gyógyászat ügyének van szentelve s itt vannak részletesen tárgyalva a közházat, ügyköre, betegápolás stb. — A művet lehetőleg ajánlóvá teszi a célszerű, könnyű beosztás, szabatos irály s az, hogy a szöveg mindenütt glosszola van a vonatkozó újabb rendeletekkel, a miniszteriumok és bíróságok elvi jelentőségű határozataival s döntvényeivel. Ezen felül el van látva bő név- és számmutatóval. — Felette aktuálissá teszi e művet most az, hogy az új kórházi szabályrendeletet is tárgyalja. — A mű bolti ára 4 korona, ha azonban a megrendelés közvetlen a szerzőnél (Hegedüs János, Nagybecskerek) történik, akkor a mű a postaulványon beküldött 3 korona 40 fillér ellenében fog elküldetni.

Vonatok érkezése és indulása

Nagybecskerekre, illetve Nagybecskerekéről.

Érvényes 1901. október 1-től.

Érkezik:

A nagybecskereki pályaudvarra:
Zombolyáról: délelőtt 9 óra 25 p.; este 7 óra 23 p.
Pancsováról: délelőtt 7 óra 55 p.; délután 5 óra 55 p.
Temesvárról: délelőtt 9 óra 25 p.; este 7 óra 23 p.
Verseczről: délelőtt 9 óra 25 p.; este 7 óra 23 p.
Alibunárról: este 7 óra 23 p.
Zombolyáról: (keskenyvágányu vonalon) reggel 8 óra 23 p.; este 6 óra 55 p.
Budapest—Szegedről: reggel 7 óra 55 p.; délután 4 óra 35 p.; éjjel 10 óra 33 p.

Indul:

A nagybecskereki pályaudvarról:
Zombolyára: reggel 8 óra 25 p.; délután 4 óra 50 p.
Pancsovára: reggel 8 óra 30 p.; délután 6 óra 30 p.
Temesvárra: reggel 3 óra 25 p.; délután 4 óra 50 p.
Verseczre: reggel 3 óra 25 p.; délután 4 óra 50 p.
Alibunárra: reggel 3 óra 25 p.
Zombolyára: (keskenyvágányu vonal) reggel 3 óra 58 p.; délután 5 óra 10 p.
Szeged—Budapestre: d. e. 11 óra 12 p.; este 6 óra 40 p.
Karlova—Nagyikindára: reggel 5 óra 58 p.

GÉPIRÓNÓ

FELVÉTETIK.

CIM A KIADÓHIVATALBAN.

Torontálvármegye zombolyai járás főszolgabírájától.

2591. sz. 1902.

342-3.3

Pályázati hirdetés.

Czernya községben az üresedésben lévő községi szülésznői állásra ezennel pályázatot hirdetek.

A szülésznő évi fizetése a községi pénztárból 200 korona, a felektől minden szülés 2 korona, egyéb rendes látogatásért, műtét és foglalkozás nélkül, 60 fillér.

Felhívom a pályázni óhajtokat, hogy szülésznői oklevéllel és erkölcsi bizonyítvánnyal felszerelt szabályszerű kérvényüket hozzám folyó évi május hó 15-éig adják be, mert a később érkezőket figyelembe nem veszem.

A választási határidő később fog kintüzetni.

Zombolya, 1902. április hó 16-án.

Fóris József,
főszolgabíró.

1613. sz. 1902.

346-3.2

Hirdetés.

Alulírott községelöljáróság ezennel közhírré teszi, hogy Billéd község határában gyakorolható vadászati jog 1902. évi augusztus hó 16-tól kezdődőleg hat egymásután következő évre f. évi május hó 19-én d. e. 10 órakor Billéd község-házánál tartandó szóbeli nyilvános árverésen a legtöbbet ígérőnek bérbe adatni fog.

Kikiáltási ár az egész időszakra 860 korona.

Az árverési feltételek a jegyzői irodában a hivatalos órák alatt betekintheők.

Billéden, 1902. évi április hó 21-én.

Thöresz Jakab,
jegyző.

Szlavik Péter,
bíró.

1902. (277-20.8)

Tavaszi és nyári idény.

Valódi BRÜNNI SZÖVETEK!

Egy vég, 3 10 m. hosszú,
teljes férfi öltönyt (kabátot,
nadrágot és mellényt)
kiadó

jó
jobb
finom
finomabb
legfinomabb

valódi
gyapjú
szövet
csak

2-75, 3-70, 4-80 frt
6 és 6-90 frt
7-75 frt
8-65 frt
10 frt

Egy szalonruhára való vég szövetet 10 friért, ugymint felöltő szöveteket, turista szöveteket, kammarnokat stb. gyári áron szállít az általános ismert és jó hírnevű

Siegel-Imhof-féle posztógyári raktár Brünneben.

Minták ingyen és bérmentve — Mintaszerinti szállítás biztosított.

Jelentékeny ama előny, melyet magánfelek fenti gyári raktárnak direktre feladott megrendeléseknél élvez.

551. kig. sz. 1902.

350-3.1

Árverési hirdetés.

Alulírott község elöljárósága részéről ezennel közhírré tételik, hogy a nyerői vadászati jog 1902. évi augusztus 1-től számítandó 6 egymásután következő évre, vagyis 1908. évi július hó 31-ig terjedő időre folyó évi május hó 9-én délelőtt 9 órakor a legtöbbet ígérőnek nyilvános árverésen bérbe adatik.

Feltételek a községjegyzői irodában a hivatalos órák alatt betekintheők.

Kelt Nyerőn, 1902. évi április hó 21-én.

Nyerő község elöljárósága.

1291/1902.

341-3.3

Árverési hirdetés.

Kis-Zombor község vadászati joga a folyó évi május hó 20-án d. e. 9 órakor a község-házánál tartandó nyilvános árverésen az 1902. évi augusztus 1-től számítandó 6 évre haszonbérbe adatik.

Közelebbi feltételek a hivatalos órák alatt a körjegyzői irodában megtudhatók.

Kis-Zombor, 1902. évi április hó 18-án.

Elöljáróság.

Fogműterem!

A n. é. közönség szives tudomására hozom, hogy fogműtermemet megnyitottam és a szakmamba vágó munkalataimmal naponta 8-12 óráig és 2-6 óráig allok rendelkezésére.

Erdélyi Mór,

fogtechnikus

Korona szálloda mellett.

Premier-kerékpár 1902.

Legrégibb és
legjobb
gyártmány.

Divatos, elegáns
kiállítás.

Árjegyzék
ingyen.

Árjegyzék
ingyen.

Premier-Werke, Eger (Csehország)

A felső-torontáli ármentesítő és belvízszabályozó-társulat igazgatójától.

2645. szám
ig. 1902.

Közgyűlési meghívó.

A társulati elnök ur Ö Meltósága folyó évi május hó 6-ik napján délelőtt 1/2 12 órára Nagy-Kikindán, a városháza nagytermébe közgyűlést tűzött ki, melyre van szerencsém ezennel tisztelettel meghívni.

Az alapszabályok 7. §-ának*) rendelkezése szerint van szerencsém a községi elöljáróságokat megkeresni, hogy erről a községbeli érdekelteket a szokott módon azon megjegyzéssel sziveskedjenek értesíteni, hogy amennyiben azok az alapszabályoknak hivatkozott 7. §-a értelmében önként nem csoportosulnának, a megtartandó közgyűlésen az illető községi elöljáróság által fognak képviseltetni; megjegyzem, hogy önálló szavazatra csakis az van jogosítva, akinek kétszeres kivetés szerinti közrejárulása legalább 200 koronát tesz ki.

A községbeli érdekeltég esetleges csoportosulásáról a választott megbízott, vagy megbízottak neveiről, valamint arról, hogy a községbeli érdekeltéget a községi elöljáróság fogja-e a társulati alapszabályok 7. §-sa értelmében képviselni, a szavazati lajstromok összeállítása céljából a közgyűlést megelőzőleg legalább 5 nappal értesítést kérek.

A közgyűlés tárgysorozata:

1. A számvizsgáló-bizottság megválasztása.
2. A társulat 1901. évi számadásainak előterjesztése.
3. A társulat 1901. évi állapotáról szóló jelentés.
4. A törökkanizsai minta öntöző-telep létesítésére vonatkozó javaslat.
5. Javaslat az ó-szent-iván-térvári belvízlecsapoló-társulat bekebelezése iránt.

Nagy-Kikindán, 1901. évi április hó 19-én.

JANKÓ ÁGOSTON s. k.
igazgató.

*) Az alapszabályok 7. §-a következőképpen szól: A társulati tagok törvényes jogait a közgyűléseken érdekeltégük arányában személyesen vagy a közgyűlés megvitatásáig bejelentett megbízottjaik által gyakorolják.
A közgyűlésen a társulati tagok a kétszeres társulati kivetés szerint számított közrejárulási összegnek minden 200 koronája után egy-egy szavazattal bírnak; önálló szavazatra azonban csakis az van jogosítva, a kinek kétszeres kivetés szerinti közrejárulása legalább kétszáz koronát tesz. A szavazat számításakor a félnél nagyobb tört rész egészen vétetik, a félnél kisebb tört rész pedig figyelmen kívül marad.
Kétszáz koronánál kevesebbet fizető tagoknak joguk van csoportosulni és közös megbízottjuk által összes érdekeltégük arányában szavazataikat gyakorolni, ha megbízottjaikat a közgyűlés napja előtt legalább 3 nappal az igazgatóság által előzetesen bejelentik, jogukban áll nemcsak egy közgyűlésre, hanem állandó megbízottat is választani, kinek megbízatása addig érvényes, a míg meghatalmazása vissza nem vonatik. Az ilyen állandó képviselő az igazgatónak a meghatalmazás beküldése mellett szintén bejelentendő.
Azon kisebb érdekeltég szavazati jogát, akik önként nem csoportosulnak és akik megbízottjaikat előzetesen be nem jelentik, azon község elöljárósága gyakorolja, a mely község határában az illető területek fekszenek. A község elöljáróságának ez esetben még akkor is van szavazata, ha az illető község határábeli kisebb érdekeltég összes kétszeres kivetései sem tenne ki kétszáz koronát.

(345-1.1)